

A 22-es csapdája

Kolláth György

/az előadás már e honlapon:

www.kollath.com/

Alkotmányozási kabaré?

Egyes helyzetekhez már csak a humor /nem a durva káromkodás/ a méltó. Ilyen az alkotmányozás, de ilyen ír le J. Heller *A 22-es csapdája* című könyve is. Fülszöveg: *„A 22-es csapdája abszurd, vad, örült szatíra, amelynek olvasása közben az ember hahotázik és káromkodik”*. Közjogilag kicsit hasonló szellemi kintornára invitálom az olvasót. A Heller-könyvben megírt kelepce, csiki-csuki magyar megfelelője, virtuális jussa maradt az alkotmányozásból a polgároknak. Van több feloldhatatlan ellentmondás. Lesz hozzá 22 pontba sűrített közjogi szatíra arról, aminek alkotmányozás a fedőneve. Két jeles koponya: Békesi László és Papp László Tamás masszívan, legfeljebb félig tréfásan kommentálta ezt. Békesi *alkotmányozási kabarét lát*. Papp L. T. szerint: *„A Nemzeti Együttműködés Rendszere akkor is él tovább, ha menet közben mégis elbukik.”*. Tovább menve: *„Igen, arra buzdítok mindenkit, hogy a nemsokára hatályos alaptörvényt ne vegye komolyan...„A születendő alkotmány ideológiai vérfertőzés eredményeként jön létre. Belterjes világnézeti rokonházasság nászának gyümölcse, márpedig minél belterjesebb valami, annál sérülékenyebb. Beteges, csenevész, genetikai selejt. Éles, de jogilag alátámasztható vélekedések!*

Elbocsátás megbocsátás helyett?

Előre bocsátom még: én független vagyok, de nem semleges, sem szakmai axiómáktól mentes. Egyszer felesküdtem a jog tiszteletére: egy életre szól. Senki nem utasíthat, nem viselek semmilyen tisztséget, sőt tagságot sem. Magam döntök arról, hogy hol, mit és kihez szólok – meggyőződésem szerint. Nem vívok szellemi párbajt fegyvertelennel, de érvek mentén prezentálom, hogy A,B,C konfliktusban kinek lehet igaza. Az elmúlt 10 évben a legtöbb ab-indítványt az ügyeletes kormányok közjogi hibái ellenében én adtam be. Mindig azok bírálhatók leginkább, akik a hatalomban ülnek. Tiltottak ki már tévéből poén miatt, és olykor kérdezik felsőoktatási főnököktől: muszáj „ennek” nálatok tanítania? Nem sportból kritizálok: csak ott bírálok, ahol a csapattal karöltve jobbat tudnék csinálni. 25 évig törvényszerkesztő voltam, vezető és kétkezi kodifikátor: ez ad hinterlandot. Sakkozóként 4-5 lépést előre látok. Dereng, hogy rövidesen, félretéve minden fenntartást, pár hónapra feladatot kérünk és közjogilag egyenesbe hozzuk, amit most tesznek tönkre. Részletek borítékolva. Világháborús helyzet nincs Magyarországon, de harci pszichózis érzékelhető – az alaptörvény megformálásában is. Pedig, sok naiv álmodozó a 2/3-os választási győzelmet - a churchill-i bölcsesség jegyében: ti., a nagyság ára a felelősség – a konszolidáció, a békés, kiegyező, nyugodtan fejlődő-gyarápodó Magyarország víziójával azonosította. 2010-11 nem a megbocsátás, hanem az elbocsátás éve lett – méghozzá a nemzeti együttműködés rendszerében!?

Az igazi 22-es

- 1) **A pártpolitika önző erőlködése, hatalmi dervisztánca és arroganciája 10 hónap után kicsúcsosodik az alkotmányozásban is.** Egyelőre nem látszik egérút. Heller könyvének is ez a kulcsa. Idézzük fel az eredeti fő tételt (63. oldal): *„Csak egy csapda volt, és ez a 22-es csapdája volt, amely leszögezte, hogy bárki, aki közvetlen és valóságos (lásd: honi véleményszabadság amerikai mércéje: clear and present danger, az előadó!) veszélyben saját biztonságára gondol, az a döntésre képes elme természetes működéséről tesz tanúbizonyságot. Orr örült, tehát le kell szerelni. Csak annyit kell tennie, hogy kéri leszerelését, de ha kéri a leszerelését, akkor már nem lehet örült, és további bevetésekre küldhető. Orr lehet örült, ha további bevetésekre megy, és lehet egészséges, ha nem megy. Ha egészséges, akkor viszont mennie kell. Ha megy, akkor örült, és nem kell mennie: de ha nem akar menni, akkor egészséges, és mennie kell. Yossariant mélységesen megrendítette a 22-es zárótételének abszolút egyszerűsége, és tisztelettel füttyentett. Ez ám a csapda, ez a 22-es!”*

0:5

- A kormányoldal alaptörvénye /alap-töredéke/ nem irodalmi ihletésű mű. Benne a senki más számára esélyt, kiutat nem kínáló, fundamentalista gondolkodásmód érhető tetten. Ellentétpárok képződnek például: uniós jog vs. új honi alaptörvény: kormányoldali túlerő vs. ellenzéki csalogatás és lekezelés: alkotmányos alapértékek vs. párt-taktikai érdekek: 2011 1938 filigjével vegyítve: buta nagyotmondások vs. közjogi diszlexia.
- 2) Értékválasztás: **vagy olyan minőségi alkotmányunk lesz, amelyet megengedhetünk magunknak, vagy olyan bornírt, amelyet eltűrünk és meg is érdemlünk.** A hatályos alkotmány iskolai osztályzata: tartalmi érdemjegye négyes, külalakja kettes. Az újé: érdemi és formai értékelése egyaránt egykettes. Az új egybevetve öt előfutárával egyaránt 0:5 foci-eredményt mutatna. Ezek: Római Szerződés, a 2003. évi Szerződés egy Európai Alkotmányról, Uniós Alapjogi Charta, Petrétei-féle munkaanyag, s a '89. évi, a III. Köztársaságot életre hívó hatályos alaptörvény. Különböző okból, de mindet sikerült alulmúlni. Alkotmányjogi szempontból tilos felsorakozni mögé: iratmegsemmisítőért kiált.

Pityipalkó 2/3-a

- 2/A) Alapvető benyomás: **mintha kakukk készült volna fészket rakni?! Kiszórja a másét.** De aztán „ától-cettig” képtelen és/vagy nem hajlandó korrekt közjogi munkát végezni: összetákolt torzóval, cicomával is beéri. Egy közkeletű példa: mintegy 20 alkotmánysértő mulasztás aszalódik sok éve, vajon mennyit old meg belőle a mostani alkotmányozás? 0-át!
- 3) **A parlamenti 2/3 elbűvölt és tévútra vitt.** Politológus számol úgy, hogy ez nem 67, hanem csupán 53%, sőt! Jogász azt vallja: ez a mandátum-arány mindössze hatáskör, az érvényes alkotmányozó döntés formai, szavazat-feltétele. De **az ügy érdekét se pro, se kontra nem determinálja, és nem kötelesség, csupán felhatalmazó jogkör.** Szemléltetése: Pityipalkó képviselő balesetet szenved, dísztávirat az intenzív osztályra: jobbulást kíván a T. Ház, 268 igennel, 118 nem ellenében, avagy Wittner Mária stílusában, semmi jót nem kívánunk: 268:118 arányban.

Kisasszony 2/3-a, fair play

- Szexista megközelítésben: egy barátod társaságában odalépsz egy nőhöz a buliban: -Szerintem mi hárman egy izgalmas, vad, közös szexuális kalandba keveredünk. -Szerintem is - mondja a barátod. - Szerintem nem! - tiltakozik a lány.- **Sajnálom kisanyám, a kétharmad az kétharmad...!** Komoly megjegyzés: sima, feles döntést **kvázi klubcsapat is meghozhat, de alkotmányozni nemzeti válogatott** volna képes, alkalmas.
- 4) Maradva a futball-hasonlatnál: **egy ország mehet tönkre abban, hogy/ha bárki az alkotmányozást - a nagypolitika időtálló, demokratikus csúcsát - futballütközetnek tekinti.** Ráadásul játék közben önkényesen maga változtatgatja a szabályokat (egy személyben szabályalkotó, játékos és bíró). Ha az övéi jutnak 11-eshez, akkor a kapu az egész alapvonal, és felsőkapufa sincs. Ha az ellenfél, akkor a félpályáról kell löni, a kapu egy hoki-ketrec, és két hazai kapus is háríthat. Aki még mindig nem érti, egy **ABBA slágert vegyen alapul:** A győztes visz mindent! A nóta egy elfuserált szerelemről szól, ez pedig egy elfuserált, sportszerűtlen játszmáról, ill. alaptörvényről. Sportember(ek) példátlan fair play-ellenes vétsége mindez. Bármilyen áron győzni: de vajon ki ellen, és mi lesz vele, ill. utána?

Példabeszéd az 50-es évekből

5) **Pártpolitikáról, jogon túli agyrémekről nem beszélek.** Véleményemet megtartom magamnak, barátaimnak, családomnak. De az a habverés, ami a **Petrétei-féle tervezet körül kialakult, szakmai egybevetésre** sarkall. Az 50-es évek elején, a Rákosi-diktatúra legsötétebb szakaszában néhány messzelátó koponya, a korabeli közjog legnagyobb gondolkodói (Beér Jánossal az élen) készítettek az íróasztal fióknak egy törvény-tervezetet. Az volt a veleje, hogy mivel az állam eleve túlerőben van az ügyfél rovására, kell a félnek is törvényi védelem, egy kevés jog a hatósággal szemben, különben baj lesz. Összefoglalták tehát az államigazgatási eljárás általános törvényi normáit egy kódexbe. A tervük szerint ez a kiszolgáltatottságon valamelyest old, és könnyebbséget jelent a hatóság ügyintézői számára is. Évekig a fiókban pihent a tényleg nagy mű. Jött 1956, majd utána a kádári konszolidáció. A hatalom birtokosai valamit mégis csak tanultak Rákosiék hibáiból. Elővették tehát az államigazgatási kódex tervezetét, átvitték a parlamenten. Ezzel kifelé-befelé mutatták, hogy lehet joga az egyénnek is a hatósággal szemben. Kicsinyke jog volt ez, bírói út nélkül, mégis valami. Ezt Kádárék kevesebb, mint egy évvel a forradalom után megcsinálták. Ez lett az Áe., élt 2005-ig, mert volt matéria, volt miért és kivel. Nem bánnam, ha Petrétei úr után mondjuk Navracsics tanár úr is készítené a fióknak 50 évre hitelesíthető kódexet.

Last minute szemlélet

6) Mindezzel szemben a hozzáállás egy sértett, kapkodó, **last minute szemlélet**. Ez a metódus – sajnos - **tartalomra és formára egyaránt** irányadó. Példátlanul alacsony és egyre **romló alkotmányos kultúra idején-talaján** folyt a munka. Vezérelve nem a sokoldalú megalapozás, az értelmes alulról építkezés volt, hanem egy katonai bemagyarázás. Ti., **bakfitty a kötelesség, a tisztesség egy kapóra jövő, jó alkalomhoz képest**. 1-3 éven belül új választások jönnek, feleekkora Házzal. A maiak fele ab ovo kimarad. A jogállami bűnök és hibák nem mindenkit varázsolnak el. Ha idén nem hozzák tető alá a művet, jövőre mi maradhat a masszív többségből? Ugyanakkor elsőnek lenni, történelmet írni-csinálni micsoda nagyszerű dolog?! Ez rendben volna, ha a cél alázattal párosul. Ha nem, **egy lebutított, kisszerű, hamis bonapartizmus tolakodik elő**. HVG-dilemma: vajon az I. vagy a III. Bonapartét látjuk-e a díszletek mögött? Netán mindez Übü király effektusa? Csakhogy ez nem színpadi komédia, hanem félelmet keltő valóság az Unió kebelében. Vallom: de iure köztársaság kulisszái közt de facto császárság torzói, rémképei tolakodnak elő.

Gyári hiba, és okai

7) Az új alaptörvényben **súlyos hibák, örök, egyoldalúságok és brutális melléfogások** vannak. Ezek maroknyi csokrát ismertetem, szemléltetem. Vajon **mik az okai?** Gyári (mű)hiba, piros lapot érő durvaság. **A mű nem rí ki a 2010. harmadik negyedévétől kezdődő jogalkotás általános - szakmai, politikai és morális - trendjéből.** Ugyanolyan önkényes és öntelt, megalapozatlan, végig gondolatlan, feltételeiben, kihatásaiban rendezetlen, mint a sor egésze. Mert lehet 3 ütős mondatot kinyilvánítani bárki-bármi ellenében. De értően, perfekt módon megcsinálni valamit tartalmilag-műfajilag is más káposzta. A rossz duma, a lustaság, a poszthoz nem rendelt tudás és tapasztalat gyengesége büntet: primitív, ártó művet eredményez. Átbeszélni és mívesen megalkotni bármit: két külön dolog. Előbbi esélyt sem ad arra, hogy – az ígért csillapodást valóra váltva - a 2010. évi rapid alkotmányozás megforduljon, normális kerékvágásba térne vissza. Nincs B-terv, hiszen normális A-terv sincs. Ez nem pillanatnyi áramszünet eredménye, hanem *a manifesztálódott üzemmzavar: a tudáshiány, a hozzá nem értés és a linkség terméke.*

Alkotmánynak szakpolitikája?

- *A végletekig szerencsétlenné, reménytelenné ott válik a dolog, hogy talán az alkotói a legjobb formájukat adták-hozták, ám ez ennyi?! Innentől kezdve, kellő okkal már sem készség, sem szakmai felvértezetség, ill. alázat sincs egy hatékony ellenpontosításra, többoldalú, igazi, pariban történő együttműködésre. Nem hiteles a parlamenti patkó túloldalának szánt hívó szó, mert a közös munka során okvetlenül lelepleződnek a felkészültség hiánya, helyébe jönne a(z ellen)felek üvegyöngy értékű kompenzálása. Mindennek a jelei egy-egy szakágazati metszetenél láthatók, ide értve, hogy **egy alkotmánynak nem is lehetne „szakpolitikája”, hiszen ez utóbbi időleges, kormányfüggő, nem évtizedek-évszázadok arany szabálya.***
- 8) Folytatva, de nem kibontva jelzem: miután az **anyag légvárakra épül, a főbb szakmai-ágazati metszetekben is, csontvázak, dilemmák, megoldatlanságok, súlyos visszalépések** törnek elő. Lásd: gazdaságpolitika, önkormányzatiság, oktatásügy, szociális biztonság, büntetőpolitika, tudományos élet, stb. Az előadást követő kérdés-felelet blokkban, a konzultáció során szívesen kitérek egy-egy közjogi dilemmára: érdeklődésük, felvetésük szerint. Ösztönzöm is az olvasót, hogy a saját területén mélyedjen el a normaszövegben: izgalmas megfejtenivalókra lel, még ha sok öröme nem is lesz benne.

Semmiből jött, sehová sem tart

- 9) Általános, közjogi megalapozásnak, **értő szintetizálásnak, világos eszázadi koncepciónak kevés** jelét látni. A **semmiből jön, igazán sehová sem tart a mű. Nem készült alapozó munka (diagnózis), de az elfogadás után sincs garancia semmire**, avagy kellő számbavétel, monitoring rendszer, még a hozzá rendelt, vele együtt (?) hatályba lépő 30-40 törvény leendő sorsa, időszerűsége tekintetében sem. Üres, becsapós kampány-technika ez. Több út adódott volna kiindulásul. Nem látni, melyiket választották. Jó lépés lett volna a '89-est tartalmilag kiegészíteni (főként az EU-s vonatkozásokkal), és újrakodifikálni, szerkezetét, megmunkáltságát, preambulumát felfrissíteni. Lehetett volna 1990. 05.08-tól kezdődően több (fél)kész alkotmány-tervből egy minőségi újat szintetizálni, ide értve Dr. J. A. jobboldali karakterű magántervezetének alapul vételét is. Volt muníció. Ehelyett mi jött? Nemzetieskedő szómágia, dübörgő nacionalizmus, a hatalom-megosztás elvét és intézményeit kikezdő pártérdek, az alapjogok megszorítása, az alkotmányos értékrend, az ab-határozatokban testet öltő minőség megkerülése, néhol bosszú-ízű rendcsinálás, sértett nosztalgiázás, ország-stratégia helyett taktikai szintű Orbán-pátens. Jó szintézist senki sem teremtett: ellenben a mű taposó-aknákat, sőt tankcsapdákat hagy maga után.
- Házasítani próbálták 1938-at 2011-gyel, de ez mindkét véglet szempontjából öngól. Bizarr szám-misztika: $1938 + 2011 = 3949$, osztva kettővel = 1974-75! Rossz poén, de ekkortájt volt a 68-as reform kisebb populista visszafogása, megszorítása (1 családnak 1 lakás és egy üdülő, aztán nuku). De ekkor éledeztek a mérsékelt piaci viszonyok is a közérdeket istenítő tervgazdaság farvizén. Nem ismerős egy kicsit?

3 a magyar igazság, de...

10) Szakmai próba alkotmányozóknak: **mi az alkotmány, mik a funkciói, s hogyan rímel rájuk a mű?** Idáig el sem jutottak a norma-fabrikálók. Nincs válasz a kérdések kérdésére. Az alkotmánynak *három fő jellege, funkciója van, mely mérce is*. Ezek: 1) *A hatalom-gyakorlás kiskátéja*: szervezeti, intézményi, működési alapokmánya – immár uniós keretben és kihatásban is. 2) *Alapértékek, államcélok*, elvi-politikai fundamentumok /olykor egyenesen megváltoztathatatlan, örökérvényű normák/, mint üzenetek országnak-világnak magunkról. 3) Az ember és a közhatalom kapcsolatának: egyszerűbben az *emberi jogoknak és azok állami kezelésmódjának*, (rang)sorának az alaptörvénye, ide értve a jogvédelem biztosítékait is. Mindhárom vonatkozást elszúrták, lényegüket fel sem ismerték. Ad a) Alkotmányunk politikai intézmény-rendszere, kompetencia megosztása európai módon parlamentáris. Ám a megfelelő strukturális kép - jóhiszemű, korrekt együttműködés híján – Patyomkin-kulisszára emlékeztet. Ezen csak ront az új szisztéma. Ad b) Alulreprezentáltak, egyben szenvedélyesen széttartóak köztársaságunk vélt vagy valódi alapértékei, alkotmányos államcéljai. Nyomasztóak pl. a preambulum mantrái. Az 1000 éves államiság vállalható, a koronás jogfolytonosság ártó babona. Ad c) Európa demokratikus jogállamaiban, nálunk is elidegeníthetetlenek és sérthetetlenek az alapjogok. Azok tiszteletben tartása és védelme az *állam elsőrendű kötelessége*. Evidens tehát: ki van kiért, ti., az állam a polgáraiért. Sok mindenhez mégsincs, sőt még kevésbé lesz közünk, mint amihez ab ovo jogunk volna.

Én szóltam! Hát aztán?!

11) Nem pusztán az alkotmányozás magasztos körülményeit, emelkedett folyamatát és konszenzusus eredményét nem látni, de **egy sima törvény előterjesztésének a házzsabálybeli minimumai sem voltak meg.** Kellett volna társadalmi, továbbá lehetőség szerint számszerűsített (makro)gazdasági hatástanulmány, háttérmunka, továbbá EU-jogi analízis, valamint alkotmányossági kontroll-anyag: pláne, hogy előzetesen semmiféle közigazgatási, érdekszervezeti stb. egyeztetés nem folyt. A mű elmarad az ügyrend szerinti „állami” egyeztetésre bocsátható tervezetek minimális színvonalától. Sok csontváz fog előmaszírozni a következő hónapokban, években. Gyenge, hatástalan, ambivalens, fél kézzel lesöpörhető volt a parlamentben szót kapó főméltóságok (AB-elnök, L.B-elnök) állásfoglalása is. Pedig talán méltóbb állva „meghalni”, mint megtört kinyilatkoztatás és/vagy magyarázkodás után félrenézni, elmaszírozni. *Én szóltam!* Ez kevés, ha a túloldal csak az erőből ért. Az államfő beszédét a tv közvetítette: nem oktatóműsornak szánták, mégis több diákom feltűnően okosnak érezte magát közben és utána.

Túlélni és megúszni?

- **12) Pozícióink sérthetetlenek, akár túl is élnek minket, legjobb az egészséget olcsón megúszni - karakterű szemlélet** uralja a kialakított eredményt. Alkotmányos axióma, hogy a többség (túl)hatalmát kell korlátozni, ellensúlyozni és ellenőrizni: intézményes keretek, kontrollformák, ciklus időtartam stb. meghatározásával, és nem fordítva. Pusztán az eddig megtörtént szervezeti és személyi döntések ennek Európában szokatlan és elfogadhatatlan kivételeit adják. Távoli ellenpélda: Néhai Gerald Ford 1974. augusztus 9-én, eskütétele kapcsán ezt mondta: *"Alkotmányunk működik. Nagy köztársaságunkat törvények kormányozzák, és nem emberek."* Minden idők fő veszély-forrása az emberi tényező, főleg, ha hatalomról van szó.
- **13) Egy tükör-alakú szemléltetés plasztikusan, a sumák szemléletet leleplezve mutatná a szarvashibákat.** Baloldalon a hatályos szöveg, átellenben, jobbra pedig az, ami lett belőle vagy helyette!? 63 kapitális szarvast lehetne meglesni és leteríteni. Nem engedték meg a főbb szakmai vitában ezt prezentálni. Ide is illik a kérdés: kitől-mitől félnek ennyire? Élőszóban érdemes szemelvényezni belőle.

Pl. a hatalommegosztás

- 13/A) **Vajon miért aknázzák alá a terepet az eljövendők számára?** Szabad, fair választásokban hívő, versenyképes, felelős, elkötelezett demokrata így nem szúr ki senki mással, alkalmasint akár későbbi önmagával. Ez az utánunk az özönvíz ideológiája! Nem tehetné meg, hogy az országot többé-kevésbé kormányozhatatlanná tegye. Egy rendes demokrácia állama 3 minőségben működik: a.) *fellép közhatalomként*, b.) *pénzt juttat közfeladatok valóra váltójaként, ún. köz-gazdaként, tulajdonosként, közmecenásként, azaz közgazdaságilag befolyásol, pályáztat, ösztönöz*, c.) valamint *politikai partnerként együttműködik, színteret ad és szolgál*. A három jelleg kiegyensúlyozott, rugalmas összhangot kíván. Kár, öreg hiba lesz a sarkalatos 2/3-ok miatt az elsővel nem boldogulni, a másik kettőt pedig lefojtani vagy elerőtleníteni. Kormányozni, pláne reformokat végig vinni pénzügyi-szakpolitikai mozgástér nélkül kizárt. A hatalom-megosztás, az átlátható, nyilvános, társadalmi kontroll alatt tartott közpolitika felborítása és egyirányúsítása pedig az amúgy is sérülékeny demokráciát teheti tönkre.
- 14) Kormányzati mantra, hogy szinte nem vagy csak **alig nyúltak az alkotmányos alapintézményekhez**, az állami berendezkedéshez. Sőt, belekerült az új szövegbe a **hatalom-megosztás**. Valójában e téren **döntő hibák** keletkeztek **valamennyi fontos metszetben és intézménynél**. A hatalommegosztásnak 2 szintje van: egy közhatalmi és egy tágabb összefüggés.

7 alany, sehol egy állítmány?

- Nézzük csak a szűkebb, államhatalmi szférát! **7 alany** jön számításba: *törvényhozás, végrehajtás, igazságszolgáltatás, államfő, alkotmánybírászkodás, önkormányzatok, népi közvetlen hatalomgyakorlás*. Mindezek kölcsönhatásban együttműködve adják a fékek és ellensúlyok rendszerét. Megrendült, itt-ott borul a szisztéma. Benne 4 fő elem: a közvetlen népi hatalomgyakorlás, az igazságszolgáltatás, az alkotmánybírászkodás és az önkormányzatiság lényege lúgozódhat ki. A többinél pedig a hatáskör és az érte viselt felelősség szakad el végletesen egymástól.
- **15)A népfelség elve általában és gyakorlatilag:** Axióma: minden hatalom forrása, kiinduló pontja és végcélja a nép, mely a szuverenitását közvetve és közvetlenül gyakorolja. Nem lehet alternatívája, ellentétpárja a szent-koronatan. Nem lehetne gyáván és retrográd módon korlátozni a népszavazást, elvenni annak egyes válfajait, valós eredményességi esélyét, szinte zárójelbe tenni annak alapjogát. E század amúgy, technikailag, és főként helyben a gyors, gombnyomásos, interaktív népi kérdezés és döntés felé halad – másutt.

Gorcsevtől Márkus(s)-ig

- 16) A **demokratikus jogállamiság** példája önmagán túlmutató jelentőségű. Az AB 20 év alatt ennek közel 20 kritériumát, összetevőjét, alkotmányos követelményét magas szinten kimunkálta, bevezette, általánossá tette. Ebből a kincsből semmi nem jött át az alaptörvénybe: még a visszamenőleges negatív jogalkotás tilalma sem. Kérdésre bemutatom ezek főbb elemeinek súlyát és össz-európai megkerülhetetlenségét! Bűn tehát kidobni vagy rossz normával megkerülni az AB közjogi kincseit, s főként az bornírt kísérlet, hogy elvegyék vagy tönkre tegyék az AB alkotmányértelmező kompetenciáját, és utólagos, általános normakontrollját. Az AB nem parlamenti II. kamara. Közjogi vissza-nyesése egyfajta **normatív politikai szabad-rablást** tenne lehetővé.
- 17) **A jelképekről:** megtöltötték giccsel-gagyival a művüket az alkotmányozók. Mantra: már nem is alkotmány, hanem ALAPTÖRVÉNY születik?! Lehet, hogy bakot lőttek. Érdemes jelképes, bíráló példát felhozni. A mű – a kormányzati divatot követve – a **Gorcsev Iván-terv** titulust kaphatja. /Rejtő Jenő A 14 karátos autó c. regényének főszereplője G.I., aki 24 éves korában elnyerte a fizikai Nobel-díjat a makao nevű kártyajátékon. G.I. saját magát és családját illetően – a wikipédia szerint – **habozás nélkül állít különböző valótlanosságokat.**/ Dr. Lázár János frakció-vezető a dátumra bökve így mutatta be: **ez lesz az Áprilisi Alkotmány.** A dátum **2011. április 25. nem csupán Húsvét másnapja, de Márkus névnapja is. Kézenfekvő: Márkus napjára kész a mű, és aztán már Márkus(s)t el ne tessék felejtetni?!**

Hungarikumok, írásjelek

- 18) **Mi a baj a köztársasággal**, s vajon **mibe kerül** az átcímkezések garmada? Képtelenség erről bármiféle fogható magyarázatot kicsikarni. Humorral is próbálkoztam: hatástalanul. Speciális Orbán-pecsét már van. Lesz talán jövőre új, miniszterelnöki bélyeg is?! Kétféle kivitelben készülhet: a nem rá szavazóknak öntapadós, a rá szavazóknak ragasztás előtt nyalni kell a hátulját. A rendszerváltó demokraták nem ezt akarták 5-10-15-20 éve! Pusztán egy fejléc átfestése „cuzammen” - igaz, térben és időben széthúzva - tízmilliárdos költség-kihatásra becsülhető. Fenn az ernyő, nincsen kas?!
- 19) A **Preambulum** is elnyerte sorsát, magyarítják és hungarikumokkal töltik fel. A közjogi fűzfapoétát idéző változás a felvédőn ábrázolt házi áldásnak tűnik. Pl: Az én férjem csak a vizet issza, úgyse vágyom a lányságom vissza! Örüljünk talán annak, hogy Puskás Öcsitől a szürke marháig nem minden került bele? Himnusz a nyitó tétel. Lehetne a Szózat a zárás, kissé smittify módra: *HazUdnak, rendületlenül!*

Unió, Charta: a franc akarta!

20) **Unió keretek, normák, kitekintések és várakozások: strasbourgi és luxemburgi vonatkozások.** E tekintetben a mű ugrás a bizonytalanba. Tény: a tagország alkotmánya nemzeti hatáskör. Ámde az uniós jog kötelező része felette áll még a honi alkotmánynak is. Az uniónak demokrácia-kritériumai is vannak, melyeket nehézkesen bár, de számon kér. Úgyszintén bevasalható lesz a honi jog részévé is tett Alapjogi Charta, s annak az a része is, ami kimarad az új alaptörvényből. Várható, hogy fogják magyar bíróságtól kérni az ún. előzetes döntéshozatali eljárás luxemburgi beindítását (arról, hogy az uniós jog elsőbbséget élvez a honival szemben, és momentán kollízió van). Nem várható, hogy egyezményes emberi jogot sértő honi akció iránt elnéző lesz Strasbourg. Becslés szerint a média-törvénynél előfordult nemzetközi-uniós problémák, elmarasztalások és bukták 7-8-szorosan jelentkezhettek „alkotmányilag”.

Fordítsuk le egy ítéletre!?

21) **Alapjogok, -kötelezettségek, felelősségi formák, s ezek méltatlan összefüggése:** az egyetlen jó hír, hogy tüntetőleg az emberi jogi blokk előre került formálisan (ugyanakkor hátrébb sorolódott érdemileg).
Axióma: az alapjog gyakorlásának nem előfeltétele a kötelezettség teljesítése, ami általában és az alkotmányban szintén fontos. Nem lehet összezavarni, leépíteni azt a természetes, hármass egységet, ami ma van: alanyi jog, állami kötelezettség és államcél vetületben. Ha ezentúl az ország, bár ugyanúgy beszedi az adónkat, de már nem szavatol alapjogot, hanem csak „védi” azt /a magánnyugdíj mintájára/, avagy „törekszik” azt megvalósításában segíteni, akkor ez beláthatatlan, durva visszalépés. Ha jogi követelménnyé válik **a 28. cikk** jogértelmezést és jogalkalmazást kalodába záró szabálya, akkor hiába nyerne a fél egy perben a törvény szerint. Azt meggátolná neki a jogszabály „célja”, az „alkotmánnyal való összhang” köde, a „józan ész” előírt kritériuma, az „erkölcsösség” 2010. nyara óta ismert alakzata, végül a „gazdaságos cél” parancsa. Mindez egyenként vagy együttvéve kizárhatja, hogy az egyén az állammal szemben nyerjen. Ekkor már a morgás, ökölrázás késő lesz.

Erős Pista: vissza a tubusba?

22) **Ébredés után?** Hamar rájövünk, hogy a pártpolitikai alkotmányozás is olyan, mint az ablak-pucolás. A kosz látható, de alig hozzáférhető. Visszacsinálni? A-válasz: mintha az omlettből nyernénk vissza a friss tojást. B-válasz: mintha a tubusba nyomnánk vissza az Erős Pistát: minimum Dr. Erős István vagy Pál kellene hozzá. Mégsem esélytelen, reménytelen a javító próba, ám annak elővezetése a gyakorló politika világa. Négy évnél hosszabb élet-tartamot nem jósolnék a műnek, kb. az a sors vár rá, ami Deutsch T. úr 2000. évi sporttörvényére. Csak békés váltást vizionálnék, holott rengeteg ember lesz dühös és hátrálni már nem hajlandó kárvallottja. Hellyel-közzel adódnak korrekciós megoldások, technikák. Nem fecsegnék és nem táplálnék illúziót egyes megoldásokat illetően.

Portugália: nem csak a focijuk jó

- A helyzet súlyosságának és a gondolati bátorságnak a jegyében idézném azonban a portugál alkotmány 21. cikkét: Ellenálláshoz való jog
- **„Mindenkinek joga van megtagadni bármilyen rendelkezés végrehajtását, mely veszélyezteti jogait, szabadságait és biztosítékait, valamint ellenszegülni bármilyen agresszióknak abban az esetben, ha a közhatalomhoz való fordulás nem lehetséges.”**
- Epilógus, Ciceró bölcselkedett így: *Van törvényünk, erős és határozott. Mi, polgárok hiányzunk mögüle.* Magyar megfelelője: nincs se Cicerónk, se erős alaptörvényünk, se gazda tudatú polgárságunk - egyelőre. Van helyette mindenkire rákényszerülő vallási bigottság. A fundamentalista hit-vallás aligha győzhet. Itthoni példa ad megvilágítást. Kérdik a T. Házban: mire jó a válogatás nélküli kirúgás? A főnök(ség) imád dönteni. Úgy van vele, hogy Isten majd kiválogatja az övéit! Más kultúrkör. A tálib törvények szerint a szakáll-viselet kötelező. Nőknél esetleg csak jövőre lép életbe. Erre megyünk? Van választás. Zorán nótája szerint langyos a sör, de nekünk így is jó. De jobb nem is jár, ha nekünk így is jó!